
Försäkringskassans etiska principer

GD har ordet

Den statliga värdegrunden är utgångspunkten för alla oss som arbetar inom statsförvaltningen. I den här skriften formuleras Försäkringskassans etiska principer som utgår från den statliga värdegrunden. Här beskrivs hur vi som medarbetare förväntas uppträda i våra kontakter med medborgarna, med de försäkrade, med varandra och med vår omvärld i övrigt.

För att kunna hantera samhälleliga utmaningar krävs att det finns ett förtroende – både mellan medborgare och de offentliga institutionerna och medborgare emellan. Förtroende behövs både i goda och dåliga tider, men förefaller vara extra viktigt i tider av osäkerhet när samhällets institutioner hamnar i fokus. Att alla som bor i Sverige har förtroende för myndigheterna och staten är en viktig förutsättning för en fungerande statsförvaltning.

De etiska principerna syftar till att säkra en god förvaltningskultur. En god förvaltningskultur handlar om att känna till och agera utifrån den statliga värdegrunden och att förebygga korruption. Men det handlar också om att utveckla en etisk kompass och en förmåga att hantera svåra situationer. Detta bidrar till att förtroendet för de statsanställda, myndigheterna och förvaltningen upprätthålls och stärks. Det är också grunden för en effektiv, rättssäker och fungerande myndighet.

Vi som arbetar i Försäkringskassan ska, i allt vi gör, agera med utgångspunkt i principen om alla människors lika värde, rättssäkerhet och med god service till medborgarna. Det är de konstitutionellt grundade principer som lyfts fram i den statliga värdegrunden och utgångspunkten för oss på Försäkringskassan.

Nils Öberg
Generaldirektör

Innehåll

GD har ordet	2
Våra etiska principer kompletterar den statliga värdegrunden	4
Vi är sakliga och opartiska	6
Vi skyddar förtroendet för Försäkringskassan	7
Vi är medvetna om att vi hanterar skattemedel	9
Vi hanterar uppgifter med integritet	10
Håll den statliga värdegrunden och våra etiska principer levande	11
Vi rapporterar missförhållanden	12
Källor	14

Våra etiska principer kompletterar den statliga värdegrunden

Den statliga värdegrunden kan sammanfattas i sex grundläggande rättsliga principer:

Demokrati – All offentlig makt i Sverige utgår från folket. En statsanställd behöver ha insikt om att medborgarna är myndighetens uppdragsgivare och att verksamheten finansieras med skattemedel.

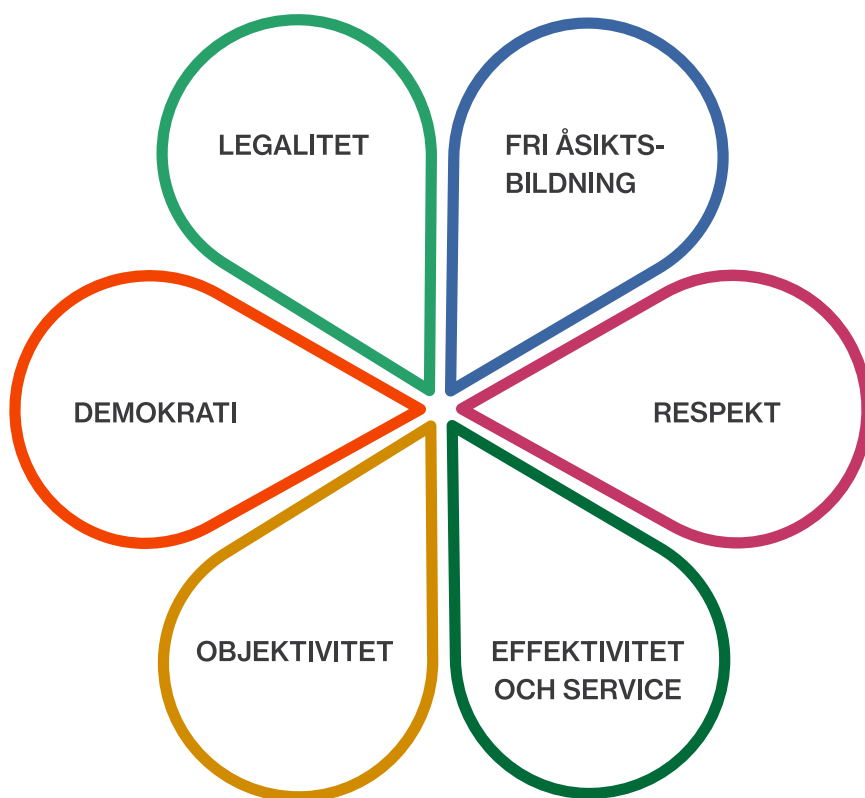
Legalitet – Den offentliga makten utövas under lagarna. En statsanställd ska vara ambitiös och engagerad i att fullgöra de uppgifter och göra de bedömningar som lagstiftningen uppställer krav på. En myndighet måste ha tydligt stöd i rättsordningen för sina åtgärder.

Objektivitet – Myndigheten ska i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen och vara saklig och opartisk. Nyckelorden är oberoende, opartiskhet, integritet och likabehandling.

Fri åsiktsbildning – Den svenska folkstyrelsen bygger på fri åsiktsbildning. Principen handlar om grundläggande värden där öppenhet är ett nyckelord, samtidigt som bestämmelser om sekretess för att skydda den enskildes integritet ska vägas in i myndighetens verksamhet.

Respekt för lika värde, frihet och värdighet – Den offentliga makten ska utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet. En statsanställd behöver uppfylla krav på ickediskriminering och hänsyn till enskildas personliga integritet. Nyckelorden är jämlikhet, jämställdhet, medmänsklighet och integritet.

Effektivitet och service – Att medborgarna är myndighetens uppdragsgivare ställer krav på god hushållning med statens finanser och ett gott bemötande, där information och tillgänglighet är nyckelord.

Den statliga värdegrunden, som vilar på grundlagarna, ska prägla all vår verksamhet. Ta dig tid att eftertänksamt och noggrant läsa igenom principerna och försök att levandegöra dem i din arbetsvardag. De är innehållsrika och traditionstygda och visar att det innebär ett särskilt ansvar att vara medarbetare i staten.

Försäkringskassans etiska principer konkretiserar den statliga värdegrunden här på Försäkringskassan och beskriver det förhållningssätt som vi alla måste känna till och följa. Vi uppmanar även våra leverantörer att agera på samma sätt.

Chefsrollen ställer krav på att varje chef följer dessa principer, och den tydliggör att chefen har det yttersta ansvaret för att även medarbetarna gör det. Målet är att vi alla ska ha kunskap om de professionella värderingar som ska prägla oss som medarbetare i staten.

Våra interna administrativa styrdokument beskriver mer i detalj vad som gäller på olika områden som har anknytning till den statliga värdegrunden och våra etiska principer, se bilaga

Vi är sakliga och opartiska

Alla måste kunna lita på att Försäkringskassans medarbetare är sakliga och opartiska, och att handläggning och beslut inom försäkring och administration inte påverkas av privata intressen eller liknande. Alla måste vara trygga med att vi inte låter stereotypa föreställningar om kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder påverka handläggning, bemötande och beslut.

Det innebär att vi med respekt för den enskildes integritet och värdighet

- bara hanterar och söker information i ärenden som direkt har att göra med vårt arbete
- agerar med respekt för de mänskliga rättigheterna som finns till skydd för människors lika värde och frihet
- ser till barns bästa i de situationer där barn berörs
- aldrig handlägger ett ärende som gäller oss själva eller någon som vi har en relation till
- aldrig beslutar i ett ärende som på något sätt gynnar oss själva eller någon som vi har en relation till
- aldrig handlägger eller beslutar i ett ärende där någon vi har en relation till förekommer, till exempel som vårdgivare, god man eller assistansföretag
- har en professionell rekryteringsprocess fri från diskriminering som fokuserar på kompetens i varje steg av processen
- inte har bisysslor som kan komma att rubba förtroendet för vår egen eller någon annans opartiskhet i arbetet eller som kan skada Försäkringskassans anseende
- uppträder och agerar på ett sätt så att det aldrig finns skäl att misstro vår objektivitet, saklighet och opartiskhet.

Vi skyddar förtroendet för Försäkringskassan

Som medarbetare på Försäkringskassan visar vi lojalitet med verksamheten och de lagar som styr vårt arbete, och vi tar självständigt ansvar för principerna i den statliga värdegrunden. Vi representerar myndigheten i allt vi gör och uttrycker i vår tjänsteutövning. Som medarbetare på Försäkringskassan har vi makt att påverka människors liv.

Det finns flera områden där vi som medarbetare i staten kan utöva vår makt. Ett exempel är att vi har kunskap om socialförsäkringen, vilket ger oss ett övertag i förhållande till den enskilde. Därför har vi ett särskilt ansvar för att använda makten på ett sätt som inger förtroende.

Vi respekterar de mänskliga rättigheterna, vilket betyder att vi aldrig använder vår makt på ett sätt som riskerar att kränka en människas integritet och värdighet.

Vi uppträder så att vi bidrar till att bygga, främja och bevara en statsförvaltning med god förvaltningskultur fri från korruption som alla enskilda kan ha förtroende för. Det innebär att vi

- följer lagar och regler
- håller oss opartiska i vårt uppdrag
- hanterar de pengar som vi förvaltar effektivt och med gott omdöme
- aldrig tar emot eller erbjuder pengar, och inte tar emot gåvor utöver vad våra riktlinjer tillåter
- inte försätter oss i en situation där vi kan misstänkas för att ha blivit påverkade på ett otillbörligt sätt i vår tjänsteutövning
- bemöter människor på ett sätt som präglas av jämlikhet, jämställdhet, medmänsklighet integritet och värdighet

- motverkar diskriminering utifrån diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder
- bidrar till ett hållbart samhälle, såväl ekonomiskt som miljömässigt och socialt.
- i all utveckling och förvaltning såsom automatisering, digitalisering och AI ska ledas av etiska principer där respekten för den enskildes integritet alltid ska gå före ekonomiska vinster och effektivitetsvinster.

Vi är medvetna om att vi hanterar skattemedel

Vår verksamhet finansieras av skattebetalarnas pengar, och det finns tydliga regler för vad som gäller, till exempel för upphandling, attestering och representation.

Reglerna ger alla som deltar i offentliga upphandlingar samma förutsättningar, förbjuder högre krav än nödvändigt och gör processen förutsägbar, tydlig och öppen. Därför

- köper vi varor och tjänster med gott omdöme, bland annat genom att konkurrensutsätta våra inköp. Även tjänster som är gratis på nätet räknas faller in under upphandlingsreglerna
- följer vi de regler som har till syfte att främja god affärssed
- agerar vi alltid med respekt för mänskliga rättigheter, affärsetik och miljö och arbetar för att även våra leverantörer ska göra det.

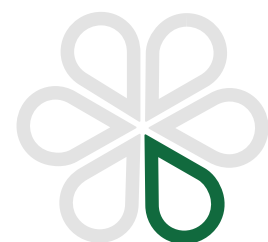
Den som är behörig att attestera räkningar och organisera arbetet ansvarar för att pengarna används inom ramen för verksamheten och med hänsyn till de resurser som Försäkringskassan disponerar.

Därför

- organiserar vi arbetet så att ingen ensam kan attestera utbetalningar
- attesterar du inte i ett ärende som på något sätt gynnar dig själv eller någon närstående.

Representation ska alltid ha ett direkt samband med verksamheten och sker med omdöme. Det innebär att

- Försäkringskassan inte bekostar alkoholhaltiga drycker
- vi alltid anpassar kostnaden för representationen till representationstillfället så att den uppfattas som motiverad och måttfull.
- Det är viktigt att fundera över hur representationen eller gåvan kan uppfattas. Något som har ringa värde i kronor kan ändå anses förtroendskadligt.

Vi hanterar uppgifter med integritet

Offentlighetsprincipen är en hörnsten i den svenska demokratin. För oss som arbetar på Försäkringskassan innebär den bland annat yttrande- och meddelarfrihet. Offentlighetsprincipen reglerar också rätten att ta del av allmänna handlingar. Men samtidigt är vi skyldiga att tillämpa bestämmelser om sekretess.

Det innebär att vi

- följer de lagar och föreskrifter som reglerar offentlighetsprincipen och hanterar integritetskänsliga uppgifter på ett riktigt sätt. Vi följer bestämmelserna om sekretess i handläggning av ärenden, upphandlingar och i andra sammanhang där sekretessreglerade uppgifter förekommer.
- inte samlar in och tar del av flera uppgifter än nödvändigt, eller medvetet tar del av information som vi inte behöver för de ärenden vi handlägger
- känner till de regler om offentlighet, sekretess, behandling av personuppgifter och informationssäkerhet som är relevanta för våra arbetsuppgifter
- har rätt att som privatpersoner fritt yttra oss i media
- som medarbetare kan lämna muntliga uppgifter till journalister och författare för publicering i medier som har en ansvarig utgivare
- inte försöker ta reda på vem som lämnat uppgifter till media.

Håll den statliga värdegrunden och våra etiska principer levande

---

Diskutera på arbetsplatsträffar eller liknande med jämna mellanrum vad den statliga värdegrunden och de etiska principerna innebär i arbetet. Ta hjälp av stödmaterial som ger vägledning i diskussionerna. Det är vårt gemensamma ansvar att främja och bevara en god förvaltningskultur fri från diskriminering, mutor och korruption.

Fråga din chef om du känner dig osäker på vad som gäller kring den statliga värdegrunden och våra etiska principer.

Vi rapporterar missförhållanden

Vi tolererar inte korruption, mutor, diskriminering, kränkningar eller trakasserier.

Det innebär att vi rapporterar

- misstanke om brott, överträdelser och avvikelser från reglerna
- situationer där vi misstänker att en enskild person eller en organisation utnyttjar socialförsäkringen eller Försäkringskassans tillgångar på ett sätt som strider mot reglerna
- hot, våld, trakasserier, stöld eller skadegörelse som kan skada medarbetare, kunder, partner, leverantörer eller egendom
- diskriminering, trakasserier eller kränkningar såväl av enskild som av medarbetare.

Vi låter inte stereotypa föreställningar om kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder påverka handläggning, bemötande eller beslut.

Så här gör du

Du kan rapportera

- elektroniskt i ett formulär på intranätet Fia eller genom stödtelefonen (81000 val 7 om du ringer från en intern telefon eller 02040 40 56). Både formuläret och stödtelefonen är tillgängliga dygnet runt alla dagar året runt
- i ett brev till Försäkringskassan, Rättsavdelningen, VO Myndighetsjuridik, 103 51 Stockholm
- genom en skrivelse till Internrevisionen.

Du behöver inte nämna ditt namn när du lämnar en rapport.

VO Myndighetsjuridik på Rättsavdelningen utreder alla rapporterade händelser och anmäler till Personalansvarsnämnden (PAN) vid misstanke om att en medarbetare brutit mot reglerna. PAN kan besluta om disciplinpåföljder i form av varning eller löneavdrag, uppsägning eller avsked, åtalsanmälan eller avstängning.

Källor

Policy (2016:01) för hälsa, arbetsmiljö och likabehandling

Policy (2009:01) Miljöarbetet inom Försäkringskassan

Kommunikationspolicy (2006:1)

Vägledningen (2004:7) Förvaltningsrätt i praktiken

Vägledningen (2001:3) Offentlighet eller sekretess och behandling av personuppgifter

Riktlinjer (2018:13) Säkerhetsregler

Stödprocess (2020:8) Informationsklassning

Stödprocess (2018:02) Säkerhet på Försäkringskassan

Riktlinjer (2011:37) Försäkringskassans användning av sociala medier

Riktlinjer (2011:7) Utlämnande av allmänna handlingar och uppgifter

Riktlinjer (2005:16) Hållbara resor möten och konferenser

Riktlinjer (2006:14) Gåvor och representation vid Försäkringskassan

Riktlinjer (2005:12) Mutor

Riktlinjer (2020:10) Säkerhetskydd

Riktlinjer (2020:02) Inköp

Riktlinjer (2019:02) Att motverka, förebygga och åtgärda diskriminering

Riktlinjer (2018:03) Hantering av misstänkta interna överträdelser och brott mot Försäkringskassan

Riktlinjer (2017:10) Attest av försäkringsutbetalningar

Riktlinjer (2017:07) Kränkande särbehandling och trakasserier

Försäkringskassans etiska principer 2020
Vid frågor, kontakta gärna Rättsavdelningen,
enheten för värdegrundsfrågor.

